

แนวโน้มในการควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ในอนาคต

จากแนวโน้มในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มขึ้นใน ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เดนมาร์ก เยอรมัน อังกฤษ ฯลฯ และผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นโดยตรงจากการใช้เครื่องมือดังกล่าวต่อ สิทธิในชีวิตส่วนบุคคล (right of privacy) และสิทธิอื่น ๆ อาทิเช่น สิทธิที่จะถูกลืม ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น รวมทั้งอาจนำไปสู่การปกครองที่เรียกว่า รัฐตำรวจ (Police State) อันเป็นการปกครองในระบบเผด็จการที่รัฐใช้เครื่องมือควบคุม เอกชนได้อย่างกว้างขวางในแทบทุกเรื่องได้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทต้น ๆ ดังนั้น บรรดาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วจึงตื่นตัวในเรื่องนี้และมีการพิจารณาศึกษาถึงปัญหาในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง ยังผลให้มีการตรากฎหมายขึ้นในหลายประเทศด้วยกัน เพื่อควบคุมการใช้ข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งยังได้มีการควบคุมปัญหาดังกล่าวในระดับระหว่างประเทศ เช่นในกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมเศรษฐกิจยุโรป ได้มีการออกอนุสัญญาเพื่อใช้ควบคุมในเรื่องนี้โดยตรงตั้งปรากฏฎารายละเอียดในบทที่ 4 ของวิธานนิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งได้มีการดำเนินการในเรื่องนี้ของสมาชิกในกลุ่ม Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD.) ในทำนองเดียวกับกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป อันชาติได้ว่า อาจมีการออกอนุสัญญาเพื่อควบคุมในเรื่องนี้โดยตรงในไม่ช้านี้ เช่นกัน

ฉะนั้นแนวโน้มในการควบคุมการใช้ข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์จึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น ในระดับประเทศและในระดับระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลที่เพิ่มขึ้น

- ปัญหาในทางทฤษฎี

ปัญหาในทางทฤษฎีของเรื่องนี้มีอยู่โดยสรุปได้ เป็นสองประการด้วยกันกล่าวคือ

1. ปัญหาอันสืบเนื่องมาจากผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล โดยเฉพาะ สิทธิในชีวิตส่วนบุคคล และสิทธิที่จะถูกลืม ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่อง

คอมพิวเตอร์ รวมทั้งผลกระทบอื่น ๆ ต่อบุคคลหนึ่ง ๆ

2. แนวโน้มของการนำไปสู่การปกครองในรูปแบบที่เรียกว่า รัฐตำรวจ อันเป็นการปกครองในระบบเผด็จการ เพราะเหตุที่รัฐได้อาศัยข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับประชาชนคนหนึ่ง ๆ จากระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อควบคุมประชาชนในรัฐนั้น ๆ

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

แม้ว่าในทางทฤษฎีอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ดังกล่าวกว่าข้างต้นก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติหรือในทางความเป็นจริงแล้ว ตัวอย่างของปัญหาเหล่านี้ในประเทศต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มีอยู่น้อยมากและในบางประเทศอาจยังไม่เกิดปัญหาในเรื่องนี้ขึ้นเลยอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

ในประเทศฝรั่งเศส ตามรายงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพ ปี 1975 ⁽¹⁾ แสดงให้เห็นว่า ในขณะนั้นเองอันตรัยจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันคุกคามต่อสิทธิ เสรีภาพประชาชนชาวฝรั่งเศส ยังมีอยู่อย่างจำกัด และปัญหายุ่งยากอันจะเกิดขึ้นดังกล่าวก็ยังไม่ถึงขั้นเร่งด่วน โดยเหตุที่ในช่วงเวลานั้นการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งที่ เริ่ม เกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส ทั้งในภาครัฐก็ เพิ่งจะ เริ่ม ใช้คอมพิวเตอร์มาได้ไม่นานนัก และมีธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งหลักศีลธรรม จรรยา ก็อาจจะเพียงพอแล้ว และคอมพิวเตอร์ไม่ใช่สิ่งที่สร้างปัญหาขึ้น แม้อาจจะมีส่วนทำให้ปัญหาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

อย่างไรก็ตามแม้จะยังไม่เกิดปัญหาขึ้นอย่างจริงจังก็ตามคณะกรรมการดังกล่าวก็ยังคง เห็นว่าปัญหา เช่นว่านี้ควรจะพิจารณาว่าเป็นสิ่งที่จริงจังด้วยเหตุผลโดยสรุปดังนี้

- มักมีคำกล่าวว่าคอมพิวเตอร์ไม่มีทางผิดได้ แต่ในอันที่จริงก็อาจผิดพลาดได้เช่นกัน รวมทั้งสิ่งที่คอมพิวเตอร์แสดงออกมาก็ย่อม เป็นไปตามข้อมูลที่ป้อน เข้าไป

- มีแนวโน้มที่จะใช้คอมพิวเตอร์ช่วยวินิจฉัยสภาพการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งช่วยหรือเตรียมการตัดสินใจแทนมนุษย์มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่เป็น เรื่องพึงประสงค์ เพราะคอมพิวเตอร์

(1)

ดู Rapport de la commission informatique et libertés 1975,

หามี "จิตใจ" ที่จะวินิจฉัยแยกแยะข้อแตกต่างที่ละเอียดอ่อน ซึ่งต้องใช้ "ความรู้สึก" ตัดสินประกอบ ระบบการตัดสินใจโดยคอมพิวเตอร์จะเป็นระบบการให้คะแนนตามประเด็นที่เป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้ล่วงหน้า "การตีความ" โดยคอมพิวเตอร์โดยอาศัยโปรแกรมที่กำหนดไว้เป็นการจำกัดเองก็ไม่ใช้การตีความที่มี "จิตใจ" และ "ความรู้สึก" ไม่

- การใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลนั้น แม้จะสามารถช่วยรักษาข้อมูลและผลของการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็วกว่าวิธีดั้งเดิม แต่ในแง่ของสังคมก็มีแนวโน้มที่จะทำให้สภาพการณ์อย่างหนึ่งอยู่คงที่โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลง กล่าวคือข้อมูลที่เก็บเกี่ยวกับความบกพร่องของบุคคลหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะ การศึกษา ความประพฤติ ฯลฯ จะไม่มีทางถูกลืมได้ หากว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้น และจะระบอบอยู่ตลอดไปจนกว่าชีวิตของบุคคลผู้ถูกระบุจะหาไม่ หรืออาจจะนานกว่านั้นก็ได้ รวมทั้งอาจกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนอื่น เช่นกัน

- การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ก็อาจก่อให้เกิดการใช้อำนาจโดยไม่ชอบธรรม ดังนั้นควรจะยอมให้มีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เฉพาะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ

- การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เสริมกลไกของรัฐในการติดตามวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ฯลฯ อันเป็นการคำนึงถึงแต่ประสิทธิภาพโดยไม่คำนึงถึงปัญหาด้าน เสรีภาพ เป็นการก่อให้เกิดภาระหน้าที่ต่าง ๆ แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน และทำให้ดุลยภาพระหว่าง เสรีภาพของบุคคลกับ กระบวนการควบคุมติดตามและบังคับของรัฐ เสียไปมาก

เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำไปสู่การตรากฎหมายเพื่อควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ของประเทศฝรั่งเศสขึ้น แม้ว่ายังไม่เกิดปัญหาในเรื่องนี้ขึ้นอย่างจริงจังก็ตาม เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาหรือความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตนั้นเอง

ในประเทศอังกฤษ การตรา Data Protection Act ของอังกฤษขึ้น เป็นไปเพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญาในเรื่องนี้ของประชาคม เศรษฐกิจยุโรปที่ประเทศอังกฤษได้ร่วม เป็นสมาชิก โดยที่ประเทศอังกฤษเองก็ได้เกิดปัญหาในเรื่องนี้ขึ้นอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วในช่วงหนึ่ง รัศมีพลัง อันทำให้การเก็บรักษาบันทึกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลหนึ่ง ๆ ที่เดิมมีอยู่ในขอบเขตอันจำกัดและมักจะไม่มีการสื่อสารบันทึกข่าวสารนั้นออกไป เกินกว่าสถานที่ที่ทำได้เปลี่ยนแปลงมาสู่สังคมในยุคแห่งข่าวสาร โดยที่บันทึกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลได้มีการบันทึกและ เก็บรักษาไว้

โดยองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล ในกิจการบางอย่างเช่น บัตรเครดิต การกู้ยืมเงิน ฯลฯ จะมีการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของบุคคลหนึ่ง ๆ โดยอาศัยบันทึกข้อมูลข่าวสารที่เก็บไว้โดยองค์กรต่าง ๆ และในความสัมพันธ์ในด้านการประกันภัย การรักษาโรค การจ้างงาน การศึกษา และการบริการสาธารณะ ได้มีการกำหนดให้เอกชนแต่ละคนเปิดเผยข่าวสารอันเกี่ยวกับตนและมีการประเมินค่าบางอย่างโดยอาศัยข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ และบันทึกข่าวสารที่องค์กรหรือผู้เก็บรักษาทันทีข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ได้รวบรวมไว้ ตลอดจนนอกเหนือไปจากการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลโดยองค์กรหรือหน่วยงานโดยทั่วไปที่เอกชนคนหนึ่ง ๆ มีการติดต่อสัมพันธ์ด้วยแล้ว ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ให้บริการทางด้านข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลที่เรียกกันว่า "ธนาคารข้อมูล" ขึ้นอีกด้วย และโดยเหตุต่าง ๆ เหล่านี้อันทำให้ปราศจากดุลยภาพระหว่างเอกชนคนหนึ่ง ๆ กับสถาบันที่เก็บและใช้บันทึกข้อมูลข่าวสาร ดังปรากฏตัวอย่างในคดี Tarver v. Smith และคดี United States v. Miller ตามที่ได้กล่าวถึงในรายละเอียดของคดีดังกล่าวมาแล้วในบทต้น ๆ รวมทั้งความตื่นตัวในด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวอเมริกันเกี่ยวกับ "สิทธิในชีวิตส่วนบุคคล" จึงได้นำมาสู่การตรากฎหมายขึ้นควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อบังคับใช้ในภาคงานต่าง ๆ เช่น Privacy Act, Fair Credit Reporting Act และ Family Educational Rights and Privacy Act เหล่านี้เป็นต้น และกฎหมายเหล่านี้สามารถบังคับควบคุมรวมถึงการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์อีกด้วย

ในกรณีของประเทศไทยหรืออเมริกาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแตกต่างออกไปจากกรณีของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส เพราะเหตุที่ว่าประเทศไทยสามารถได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสาร และเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายต่าง ๆ ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ในขณะที่ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสยังไม่เกิดปัญหานั้นอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามจากรายงานของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนบุคคลของประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นถึงความไม่พอเพียงของการคุ้มครองตามกฎหมายในเรื่องนี้ของประเทศไทยหรืออเมริกา อันจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมและตรากฎหมายขึ้นใหม่ในบางเรื่อง เพื่อให้การคุ้มครองที่เพียงพอต่อเอกชนคนหนึ่ง ๆ ในด้านการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในปัจจุบัน

- แนวทางการคุ้มครองป้องกัน

แนวทางในการคุ้มครองป้องกันปัญหาอันเกิดขึ้นมาจากการเก็บและใช้ข้อมูล

ข่าวสารโดย เครื่องคอมพิวเตอร์ของแต่ละประเทศในปัจจุบันนี้ เป็นไปในรูปของการตรากฎหมายขึ้น เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหานั้น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแนวความคิดที่แตกต่างกัน ระดับการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจการเมืองที่ต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ ระดับการรับรองคุ้มครองในแต่ละประเทศจึงแตกต่างกันออกไป ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะ เหตุที่มีการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในภาคงานต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายเพื่อที่จะใช้ควบคุมในเรื่องนี้ขึ้น ในประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา เนื่องจาก เพิ่งจะ เริ่มมีการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในภาคงานต่าง ๆ และแนวความคิดทางด้านสิทธิ เสรีภาพของประชาชนก็แตกต่างกันไปจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นจึงไม่ให้ความสำคัญและความสนใจต่อปัญหาในเรื่องนี้อันทำให้ในบรรดาประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาปราศจากกฎหมายที่จะคุ้มครองป้องกันปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องนี้

เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากแนวทางการคุ้มครองป้องกันที่แตกต่างกันออกไปอันทำให้ระดับการคุ้มครองป้องกันแตกต่างกัน บรรดาประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีการตรากฎหมายในเรื่องนี้จึง เห็นพ้องต้องกันถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้มีการทำให้ระดับการคุ้มครองป้องกันในหลักการที่สำคัญ ๆ ในเรื่องดังกล่าว เป็นไปในลักษณะเดียวกัน เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมายของแต่ละประเทศโดยอาศัยวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารข้ามแดน รวมทั้งการมีสภาพเป็น "สวรรค์แห่งข้อมูลข่าวสาร" ของประเทศที่ไม่มีการคุ้มครองป้องกันที่เพียงพอหรือการคุ้มครองป้องกันมีอยู่อย่างจำกัด แนวทางการคุ้มครองป้องกันในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ต่อปัญหานี้จึง เป็นไปในรูปของการจัดให้มีข้อตกลงหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศขึ้น เช่น เดียวกันกับการแก้ปัญหาทางด้านอัตราภาษีที่ต่างกันในยุโรป ตัวอย่างของการเคลื่อนไหวดังกล่าวในเรื่องนี้ เช่น Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data ของกลุ่มประเทศประชาคม เศรษฐกิจยุโรป เป็นต้น

- เทคนิคทางกฎหมายของแต่ละประเทศ

เทคนิคทางกฎหมายของแต่ละประเทศในเรื่องนี้ ที่ได้นำมาพิจารณาไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อาจแตกต่างกัน เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน อันสืบเนื่องมาจากระบบกฎหมาย ความจำเป็นของแต่ละประเทศ ฯลฯ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการตรากฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นหลายฉบับด้วยกัน โดยแยก เป็นกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อใช้ในภาครัฐ และกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อใช้ในภาคเอกชน ทั้ง

ยังได้มีการตรากฎหมายดังกล่าวขึ้น เพื่อใช้ในแต่ละภาคงานโดยแบ่งแยกตามประเภทกิจการ ดังที่ได้อ้างไว้โดยละเอียดแล้วนั้น เหตุผลในเรื่องนี้ทำให้ลักษณะหรือเทคนิคของการตรากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาแตกต่างไปจากเทคนิคที่ประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษใช้ อาจสรุปได้ดังนี้

1. เนื่องจากรูปแบบการปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นแบบรัฐรวม จึงมีการแบ่งแยกการปกครองออกเป็นสองระดับด้วยกันกล่าวคือ ระดับรัฐและระดับมลรัฐ และรัฐสภาของประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็มีอำนาจในการตรากฎหมายอย่างจำกัด ดังปรากฏให้เห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับในภาครัฐ เช่น Privacy Act ใช้บังคับแต่เพียงหน่วยงานของรัฐบาลกลางเท่านั้น

2. ประเทศสหรัฐอเมริกาเองเห็นว่าแต่ละภาคงานหรือแต่ละกิจการนั้น ไม่อาจจะตรากฎหมายขึ้นใช้เพื่อครอบคลุมกับทุกกรณีได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายขึ้นแต่เฉพาะกรณี ๆ ไป

3. ระบบกฎหมายแบบที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้อยู่ นั้น เป็นระบบกฎหมายแบบ Common Law ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะกรณีอื่นต่างไปจากระบบกฎหมายแบบประมวล

ประเทศฝรั่งเศสได้ตรากฎหมายหลักขึ้นเพื่อบังคับใช้ใน เรื่องนี้ เพียงฉบับเดียวและใช้บังคับกับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เหตุผลในเรื่องนี้ก็ คือ สืบเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่ประเทศฝรั่งเศสใช้อัน เป็นระบบประมวลกฎหมาย และประเทศฝรั่งเศสมีลักษณะ เป็นรัฐเดี่ยว ดังนั้นจึงเลือกที่จะตรากฎหมายหลักขึ้น เพียงฉบับเดียว เพื่อบังคับใช้กับทุกประเภทกิจการ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

ประเทศอังกฤษได้ตรากฎหมายหลักขึ้น เพื่อใช้บังคับใน เรื่องนี้ เพียงฉบับเดียว เช่นเดียวกันกับประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าประเทศอังกฤษเอง เป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Common Law เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตาม เหตุผลในเรื่องนี้ เป็นเพราะ

1. ประเทศอังกฤษมีหลัก เรื่องอำนาจเด็ดขาดของรัฐสภา (Sovereignty of Parliament)

2. ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่เป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ดังนั้นการตรากฎหมายฉบับนี้อัน เป็นไป เพื่อให้ต้องตามข้อกำหนดของอนุสัญญา จึงได้รับอิทธิพลของลักษณะการตรากฎหมายแบบประเทศในภาคพื้นยุโรปอัน เป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศประชาคม เศรษฐกิจยุโรปด้วยกัน

- รูปแบบในการรับรองคุ้มครองตามกฎหมาย

การรับรองคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศสโดยละเอียดนั้นได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 แล้ว แต่อย่างไรก็ดี รูปแบบในการรับรองคุ้มครองต่อบุคคลหนึ่ง ๆ ในเรื่องนี้พอสรุปได้ ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในภาครัฐการคุ้มครองตามกฎหมายที่ตราขึ้นในระดับรัฐบาลกลางไว้บังคับจำกัดอยู่ แต่เฉพาะหน่วยงานของรัฐบาลกลางเท่านั้น รูปแบบในการคุ้มครองต่อ เอกชนคนหนึ่ง ๆ ตามกฎหมายดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะได้รู้ถึงสถานที่ เก็บและลักษณะ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตน โดยกำหนดให้จัดพิมพ์แจ้งถึงควมมีอยู่และลักษณะของระบบการจัดเก็บลงใน Federal Register
- กำหนดให้แจ้งให้บุคคลผู้ถูกสอบถามข้อมูลข่าวสารทราบถึงอำนาจในการสอบถาม ผลในการไม่ให้คำตอบ และวัตถุประสงค์ในการที่จะใช้ข้อมูลข่าวสารนั้น รวมทั้งรูปแบบที่จะจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนโดยให้สิทธิ เอกชนคนหนึ่ง ๆ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีข้อยกเว้นบางประการ และให้สิทธิที่จะอุทธรณ์ในกรณีที่ถูกปฏิเสธ
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนในกรณีที่เห็นว่าข้อมูลข่าวสารนั้นไม่ถูกต้อง ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ทันสมัย หรือไม่สมบูรณ์ โดยมีข้อยกเว้นบางประการ และให้สิทธิที่จะอุทธรณ์ในกรณีที่ถูกปฏิเสธ นอกจากนี้ยังให้สิทธิที่จะบันทึกเหตุผลในการโต้แย้งความถูกต้อง ฯลฯ ดังกล่าว หากยังถูกปฏิเสธหลังจากดำเนินการอุทธรณ์แล้ว และหากมีการสื่อข้อมูลข่าวสารที่มีการโต้แย้งจะต้องสื่อข้อความ เหตุผลดังกล่าวไปด้วย
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืม โดยห้ามหน่วยงานของรัฐจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลไว้นาน เกินไปกว่าที่เกี่ยวกับและจำเป็นในการปฏิบัติกิจการตามหน้าที่
- จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาการคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนบุคคลขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัญหาในเรื่องนี้และจัดทำรายงาน เสนอต่อรัฐสภาและประธานาธิบดี โดยไม่จำกัดว่าจะ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในภาครัฐหรือภาค เอกชน

ในภาค เอกชนรูปแบบในการคุ้มครองต่อ เอกชนคนหนึ่ง ๆ ตามกฎหมายในเรื่องนี้
 ดังที่ได้ศึกษามาแล้วว่า มีลักษณะกระจัดกระจายและรับรองคุ้มครอง เพียง เฉพาะบางประ เภทกิจการ
 เท่านั้น กล่าวคือ

- การรับรองสิทธิที่จะ ได้รู้ถึงสถานที่ เก็บและลักษณะ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารอัน
 เกี่ยวกับตน รับรองคุ้มครองเพียงภาคงานด้านสิน เชื่อ ประกันภัย และจ้างแรงงาน โดย
 กำหนดให้มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในการจัด เตรียมรายงานข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคล
 นั้น ๆ และแจ้งให้ทราบถึงลักษณะ เนื้อหา เมื่อบุคคลนั้น ๆ ร้องขอ
- การรับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตน รับรองคุ้มครอง
 เพียงภาคงานด้านการศึกษา สิน เชื่อ ประกันภัย และจ้างแรงงาน โดยให้สิทธิที่ เอกชนคน
 หนึ่ง ๆ ที่จะ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตนเองได้ในภาคงานด้านการศึกษา ส่วนในภาคงาน
 ด้านสิน เชื่อประกันภัยและจ้างแรงงานจำกัดอยู่ เพียงให้รู้ถึงลักษณะ เนื้อหา โดยไม่ให้สิทธิที่จะ
 ตรวจสอบและได้รับสำเนาของข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ
- การรับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ แกไขข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตนจำกัดเพียงภาค
 งานด้านการศึกษา สิน เชื่อ ประกันภัย และจ้างแรงงาน โดยในสามภาคงานหลังให้สิทธิ
 บันทึกข้อความในการโต้แย้งลงในบันทึกข่าวสารนั้น ๆ ได้หากไม่อาจจะแก้ปัญหาการโต้แย้งได้
 และกำหนดให้มีการแพร่กระจายการโต้แย้งหรือการแก้ไขข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ ไปยังหน่วยงาน
 ที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก่อนหน้านี้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ
- การรับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ ถูกลิม จำกัดอยู่เพียงภาคงานด้านการศึกษา
 สิน เชื่อ ประกันภัย และจ้างแรงงาน โดยภาคงานด้านการศึกษาให้สิทธิที่จะลบข้อมูลข่าวสาร
 ที่ไม่เหมาะสม และด้านสิน เชื่อ ประกันภัย และจ้างแรงงาน ห้ามรายงานข้อมูลข่าวสารที่เก็บ
 ไว้นาน เกินกว่าที่ได้กำหนดไว้โดยระยะเวลาในการจัด เก็บไว้ เป็นกรณี ๆ ไป เว้นแต่จะ
 เข้าข้อยกเว้นที่ระบุไว้

อนึ่งพึงสัง เกตว่าการรับรองคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของบุคคลหนึ่ง ๆ อัน เกี่ยวด้วยข้อ
 มูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตนของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้จำกัดอยู่ เพียงข้อมูลข่าวสารที่เก็บและ
 ไปด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ เท่านั้น

ประเทศฝรั่งเศส

การรับรองคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส โดยหลักจำกัดอยู่เพียงการ
 จัด เก็บข้อมูลข่าวสารด้วยเครื่องมืออัตโนมัติหรือคอมพิวเตอร์ แต่ยกเว้นให้ กับการจัด เก็บ
 ข้อมูลข่าวสารด้วยมือในบางประการ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยัง

ใช้บังคับกับทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

รูปแบบของการรับรองคุ้มครองดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

- กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์ในระบบข่าวสารโดย เครื่องคอมพิวเตอร์ (CNIL.) โดยมีอำนาจหน้าที่หลายประการด้วยกัน ตัวอย่างของอำนาจหน้าที่ เหล่านั้น เช่น อำนาจในการตัดสินและทำนิติกรรมทางปกครอง อำนาจในการ เสนอแนะให้ควบคุมระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้จัดเก็บด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อำนาจหน้าที่ในการดูแลให้มีการ เคารพปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ อำนาจในการได้มาซึ่งข้อมูลและแจ้งให้ประชาชนทราบ อำนาจหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อประธานาธิบดีและรัฐสภา เหล่านี้เป็นต้น และได้กำหนดให้หลักประกันความเป็นอิสระของ CNIL. เพื่อให้สมาชิกของ CNIL. มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยแท้จริง
- กำหนดกฎหมายการริเริ่มใช้คอมพิวเตอร์กับข้อมูลข่าวสาร โดยกำหนดแยกการริเริ่มไว้ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบทลงโทษในการฝ่าฝืน กล่าวโดยสรุปก็คือ หน่วยงานของรัฐจะต้องปรึกษากับ CNIL. ก่อนที่จะมีการเริ่มใช้คอมพิวเตอร์กับข้อมูลข่าวสาร และแจ้งให้ CNIL. ทราบอย่างง่ายในกรณีที่เป็นการใช้คอมพิวเตอร์กับข้อมูลข่าวสารประเภทที่เกี่ยวข้องกับงานทั่ว ๆ ไป กรณีของเอกชนจะต้องมีการแจ้งให้ CNIL. ทราบก่อนที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในการ เก็บข้อมูลข่าวสาร โดยอาจ เป็นการแจ้งตามแบบธรรมดาหรือแบบง่ายและระบุนายละ เอียดในการแจ้งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
- กำหนดห้าม เก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลบางประเภท กล่าวคือ ข้อมูลประเภทระบุชื่อ เกี่ยวกับการกระทำความผิด การลงโทษ การพิพากษาลงโทษ ฯลฯ และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับ เชื้อชาติ สัญชาติ ความเห็นในทางการเมือง ฯลฯ โดยมีข้อยกเว้นบางประการ
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงสถานที่ เก็บและลักษณะ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนของ เอกชนหนึ่ง ๆ กล่าวคือ กำหนดให้ CNIL. จะต้องให้บัญชีรายชื่อระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดย เครื่องคอมพิวเตอร์แก่ประชาชนโดยลาจติพิมพ์เผยแพร่โดยวิธีใด ๆ ตามที่ CNIL. เห็นสมควร แต่การเผยแพร่ นั้นจะต้องมีรายละเอียดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และให้สิทธิแก่ เอกชนคนหนึ่ง ๆ ที่จะสอบถามไปยังหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลข่าวสารว่าตนถูกเก็บข้อมูลโดยระบุชื่อไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังกำหนดให้แจ้งรายละเอียดต่อบุคคลผู้ซึ่งถูก เก็บข้อมูลว่าข้อมูลของตนให้ เป็นการบังคับให้ตอบหรือไม่ ผลอัน เกิดจากการไม่ตอบ และสิทธิต่าง ๆ ในการแก้ไขและ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น

- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตน ทั้ง โดยทางตรง และทางอ้อม กล่าวคือ กรณีทั่วไปหน่วยงานที่ได้รับการสอบถามหากมีการจัด เก็บข้อมูลข่าวสาร อันเกี่ยวกับบุคคลผู้สอบถามจะต้องให้สำเนาข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ แก่บุคคลผู้สอบถาม ส่วนในกรณีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ฯลฯ การเข้าถึงจะเป็นไปได้โดยอ้อม โดยผ่าน CNIL. และกรณีข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์การเข้าถึง เป็นไปได้โดยอ้อมผ่านนายแพทย์ที่ผู้ถูก เก็บข้อมูล ข่าวสารแต่งตั้งขึ้น

- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ แก้ไขข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตน กล่าวคือให้สิทธิบุคคลผู้ใช้สิทธิ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับตนที่จะ เรียกร้องให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ทำให้ชัดเจน ทำให้ทันสมัย ฯลฯ ข้อมูลข่าวสารที่บกพร่อง พ้นสมัย และลบข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายห้าม เก็บ และใช้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการแจ้งการแก้ไข เพิ่มเติมดังกล่าว ไปยังบุคคลที่สามที่เคยได้รับ ข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ อีกด้วย

- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ ถูกลืม โดยกำหนดห้าม เก็บรักษาข้อมูลข่าวสารประเภท ระบุชื่อไว้เกินกว่าระยะเวลาที่ขอความเห็นจาก CNIL. หรือ เกินกว่าที่กำหนดไว้ในคำแจ้งต่อ CNIL. และกำหนดบทลงโทษไว้ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน

ประเทศอังกฤษ

การรับรองคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศอังกฤษในเรื่องนี้ มีทั้งกรณีที่จำกัด เพียงการจัด เก็บข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ และ กรณีที่ใช้ต่อการ จัดเก็บข้อมูลข่าวสารโดยที่ไม่คำนึงว่าจะ เป็นการ จัดเก็บโดยวิธีใด ๆ ดังที่ได้ศึกษาในรายละเอียดมาแล้ว (2) และบังคับใช้ต่อทั้งภาครัฐและ เอกชน รูปแบบของการรับรองคุ้มครอง ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

(2) กฎหมายที่ใช้เฉพาะการจัด เก็บข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ของประเทศอังกฤษก็คือ Data Protection Act 1984 ส่วนกฎหมายที่ใช้บังคับโดยไม่จำกัดว่าเป็นการจัด เก็บโดยวิธีใด แต่ใช้บังคับโดยมุ่งถึงประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ Credit reference agency จัดเก็บ เป็นสำคัญ ก็คือ Consumer Credit Act 1974

- กำหนดให้จัดตั้ง Data Protection Registrar และ Data Protection tribunal ขึ้น โดย Data Protection Registrar มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ มีอำนาจหน้าที่ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายในเรื่องนี้กำหนดไว้ และอำนาจที่จะรับคำร้องทุกข์ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการจัดทำรายงานทั่วไป เสนอต่อรัฐสภา ฯลฯ ส่วนคณะกรรมการพิเศษ หรือ Data Protection tribunal มีหน้าที่ควบคุม เจ้าหน้าที่ข้างต้นอีก ชั้นหนึ่ง
- กำหนดให้บุคคลผู้ต้องการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์จะต้องขออนุญาตจดทะเบียนต่อ Data Protection Registrar และหากถูกปฏิเสธสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิเศษได้
- กำหนดหลักการคุ้มครองต่อข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลไว้ 8 ประการด้วยกัน โดยถือ เป็นหลักการที่ผู้เก็บและผู้ใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ จะพึงต้องยึดถือปฏิบัติ
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะได้รู้ถึงสถานที่ เก็บและลักษณะ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนของ เอกชน โดยให้สิทธิแก่บุคคลหนึ่ง ๆ ที่จะตรวจดูจากทะเบียนที่เก็บรักษาไว้โดย Data Protection Registrar เพื่อที่จะทราบได้ว่า ผู้ใดบ้างที่ได้จัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลไว้ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์บ้าง ที่ทำการของบุคคลนั้น ๆ อยู่ที่ใด และจะติดต่อเพื่อใช้สิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายได้อย่างไร จากนั้นก็อาจสอบถามไปยังผู้จัดเก็บข้อมูลข่าวสาร ที่ตนคาดว่าอาจมีข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนจัดเก็บไว้ว่ามีข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนจัดเก็บไว้หรือไม่ ซึ่งเมื่อยื่นคำร้องขออย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ผู้จัดเก็บข้อมูลข่าวสารมีหน้าที่จะต้องตอบคำร้องขอ นั้นภายในกำหนด เวลาตามกฎหมาย
- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะ เข้าสู่อข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตน โดยทั่วไปแล้ว เป็นไปโดยทางตรง กล่าวคือ ผู้ร้องขอสามารถร้องขอสำเนาข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับตนเองจากหน่วยงานที่จัดเก็บไว้ได้ และหาก เป็นกรณีที่จัดเก็บไว้ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ หน่วยงานที่จัดเก็บ เมื่อได้คำร้องขอ เพื่อทราบว่า มีข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับผู้ร้องขอจัดเก็บอยู่หรือไม่ หากมีข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ จะต้องให้สำเนาข้อมูลข่าวสาร เช่นว่านั้นแก่ผู้ร้องขอ กรณีเข้าถึงโดยทางอ้อม เป็นกรณีที่ข้อมูลข่าวสารนั้น เป็นข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์ Secretary of State มีอำนาจกำหนดให้การ เข้าสู่อข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ เป็นไปโดยอ้อม นอกจากนี้การรับรองคุ้มครอง

สิทธิ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับคนมีข้อยก เว้นอยู่หลายกรณีด้วยกัน อาทิ เช่น กรณี เกี่ยวด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ กรณี เกี่ยวด้วยอาชญากรรมและภาวะอากร ฯลฯ เป็นต้น

- รับรองคุ้มครองสิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับคน โดยให้ สิทธิแก่บุคคลหนึ่ง ๆ ที่จะแก้ไข เพิ่มเติมหรือลบข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับคน เองได้ หากพบว่า ข้อมูลข่าวสาร เช่นว่านั้น ผิดพลาดไม่สมบูรณ์ หรือไม่ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยร้องขอ กับหน่วยงานนั้น ๆ เอง หากได้รับคำปฏิเสธก็อาจยื่นคำร้องแก่ Data Protection Registrar ให้ดำเนินการ หรืออาจร้องขอต่อศาล เพื่อให้แก้ไขข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ ตามเงื่อนไขที่กฎหมาย กำหนดไว้และหาก เป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดเก็บไว้ โดย Credit reference agency ไม่ว่าจะ จัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์หรือไม่ ผู้ร้องขอมิสิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับคนได้โดยแจ้ง แก่หน่วยงานนั้นโดยตรงและหากหน่วยงานนั้น ๆ ปฏิเสธที่จะแก้ไขอาจให้มีการ เก็บสำเนาการแจ้ง ให้ทราบถึงสิ่งที่ไม่ถูกต้องไว้ในข้อมูลข่าวสารนั้นได้อีกด้วย การรับรองคุ้มครองสิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับคนมีข้อยก เว้นอยู่หลายประการด้วยกัน อาทิ เช่น กรณี เกี่ยวด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ กรณีที่เป็นข่าวสารอันถูกกำหนดให้จัดทำขึ้น เพื่อให้สาธารณชน เข้าถึงได้ ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวไว้โดยละเอียดในบทที่ 7

- รับรองสิทธิที่จะถูกลืม โดยห้ามการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ไว้เกินกว่าที่จำเป็น เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัด เก็บข้อมูลข่าวสารนั้น

- กำหนดบทลงโทษการฝ่าฝืนบทบัญญัติต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย โดยกำหนดไว้ทั้งโทษจำคุกและปรับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อกำหนดต่าง ๆ ตามกฎหมายในเรื่องนี้

ข้อสรุป

รูปแบบของการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายในเรื่องนี้ตามความเห็นของผู้เขียน แล้ว เห็นว่ารูปแบบการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เป็นรูปแบบที่ เหมาะสม อย่างยิ่ง เมื่อ เทียบกับรูปแบบการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศ อังกฤษและประเทศ สหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามรูปแบบดังกล่าวนี้ก็ยังคงมีข้อบกพร่องอยู่บ้างในรายละเอียด อาทิ เช่น ปรากฏจากข้อกำหนดในการให้บันทึกการโต้แย้งความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารในกรณีที่ผู้ จัดเก็บข้อมูลข่าวสารไม่เห็นพ้องด้วยและไม่ดำเนินการแก้ไขให้ตามคำร้องขอ ดังที่กล่าวไว้ใน บทที่ 7 เป็นต้น

การควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์
ตามกฎหมายของประเทศไทย

ตามกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โดยตรง ดังนั้นในที่นี้ผู้เขียนจึงจำกัดการพิจารณาในเรื่องนี้ในสองประเด็นด้วยกันกล่าวคือ มีกฎหมายที่ใช้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลที่ใช้อยู่ในกรณีทั่วไปหรือไม่อย่างไร เพียงพอที่จะใช้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์หรือไม่ ประเด็นที่สองคือ มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะตรากฎหมายเพื่อใช้ควบคุมในเรื่องนี้ของประเทศไทยโดยตรง

- มีกฎหมายที่ใช้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลที่ใช้อยู่ในกรณีทั่วไปหรือไม่

การเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลนั้นตามกฎหมายของประเทศไทย มีบทบัญญัติควบคุมกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนจะได้นำมายกขึ้นเป็นตัวอย่าง แต่เฉพาะบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะคุ้มครองบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ เท่านั้น ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2508 มาตรา 21

" บรรดาข้อความหรือตัวเลข เฉพาะบุคคลหรือ เฉพาะรายที่ได้กรอกในใบแบบหรือใบกำหนดข้อมูลนั้นต้องถือ เป็นความลับโดยเคร่งครัด ห้ามมิให้ผู้ที่มิหน้าปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้เปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลใด ๆ ซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่บุคคลนั้นต้องหาว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้" (๓)

(๓)

ในอันที่จริงแล้ววัตถุประสงค์ที่แท้จริงของพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามมาตราดังกล่าวก็คือ เพื่อให้งานด้านการสถิติล่งไปได้ด้วยดีมีความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน โดยได้ข้อมูลที่ต้องการแท้จริงจากประชาชนผู้ถูกสอบถาม เพราะหากไม่เก็บข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเพื่อการสถิติไว้เป็นความลับแล้ว ประชาชนผู้ถูกสอบถามอาจไม่ให้ความร่วมมือด้วยดีโดยปกปิดข้อเท็จจริงบางประการเอาไว้ เพราะเกรงว่าข้อมูลข่าวสารที่ให้อาจก่อผลร้ายให้แก่ผู้ถูกสอบถามในภายหลัง เช่นทางภาษีเงินได้ เป็นต้น

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323

“ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุที่เป็น เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ ประกอบอาชีพ เป็นแพทย์ เกษษกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ หมายควาหรือผู้สอบบัญชี หรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับ นั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหก เดือนหรือปรับ ไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่น อันตน ได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่น เดียวกัน”

ตามบทบัญญัติข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงการรับรองคุ้มครองต่อบุคคลหรือประชาชน โดยทั่วไป เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ ว่าจะต้องมีการจัด เก็บไว้ เป็นความลับ หาก เข้ากรณีตามบทบัญญัติข้างต้น อย่างไรก็ตามก็ดีพึงสัง เกตว่าในขณะที่มาตรา 21 ของพระราชบัญญัติ สถิติ พ.ศ. 2508 ครอบคลุมอย่างกว้างขวางมาก กล่าวคือสิ่งที่ได้จากการสอบถาม ฯลฯ ให้ถือ เป็นความลับและห้ามผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติสถิติ เปิด เผยแก่บุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติ การตามพระราชบัญญัติสถิติ แต่ตามมาตรา 323 ประมวลกฎหมายอาญา จำกัด เฉพาะบุคคลที่ ประกอบอาชีพบางอย่าง หรือ เฉพาะบุคคลตามที่ระบุไว้ ทั้งยังจำกัดว่าข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ จะ ต้องถือว่าเป็นความลับอีกด้วย ซึ่งคำว่าความลับนั้นได้มีคำอธิบายของผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายให้ ความหมายว่า หมายความว่าถึงข้อเท็จจริงหรือวิธีการที่ไม่ประจักษ์แก่คนทั่วไป และเป็นสิ่งที่เจ้า (4) ของประสงค์จะปกปิด เพื่อกิจการส่วนตัวของ เจ้าของความลับ นอกจากนี้การ เปิด เผยความลับนั้นจะต้อง เข้าลักษณะในประการที่น่าจะ เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดอีกด้วย

จากบทบัญญัติข้างต้นในแง่ของความ เพียงพอหรือไม่ที่จะใช้ควบคุมการ เก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว จะ เห็นได้ว่า เมื่อ เปรียบ เทียบกับปัญหา ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว ผู้เขียน เห็นว่าตามพระราชบัญญัติสถิติ พอที่จะถือได้ว่าการควบคุมมี อยู่ค่อนข้างจะ เพียงพอตามสมควร แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วการควบคุมดังกล่าวไม่น่า

(4)

จิตติ ดิงศกัทธิย์ , คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอนที่ 2 และภาค 3 (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 3) , (พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, 2524) , หน้า 2157

จะเพียงพอต่อการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะในหลายกรณีด้วยกันที่ข้อมูลข่าวสารหนึ่ง ๆ โดยทั่วไปแล้วก็อาจถือได้ว่าเป็นความลับ แต่ก็มีอันตรายอยู่ในตัวของข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ เอง หรืออาจมีอันตรายหากใช้ประกอบกับข้อมูลข่าวสารอื่น นอกจากนี้การควบคุมดังกล่าวก็ยังจำกัด เฉพาะบุคคลบางอาชีพหรือบุคคลที่ระบุไว้เท่านั้น

- มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะตรากฎหมาย เพื่อให้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์

การที่จะพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะตรากฎหมาย เพื่อให้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ สิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาก็คือ สภาพสังคมของไทยในปัจจุบันว่ามีการยอมรับสิทธิ เสรีภาพของประชาชนที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้เพียงใด และการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลในประเทศไทยในปัจจุบัน

สภาพสังคมของไทยในปัจจุบัน

สภาพสังคมของไทยในปัจจุบันนี้นั้นกล่าวได้ว่า เป็นสภาพสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุ แต่วัฒนธรรมที่ทำให้วัตถุเจริญก้าวหน้ายังคงมีความล้าหลังอยู่ไม่น้อย (modelization without development) เป็นสภาพสังคมที่เน้น "หน้าที่" มากกว่า "สิทธิ" ดังเห็นตัวอย่างจากการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาที่เน้นว่าบุตรมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติ แต่ไม่ได้ระบุว่าสิทธิของบุตรว่ามีอยู่อย่างไรบ้าง เหล่านี้เป็นต้น สภาพสังคมของไทยดังกล่าวมานี้แตกต่างไปจากสภาพสังคมของประเทศที่พัฒนาแล้วในซีกโลกตะวันตก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษโดยสิ้นเชิง กล่าวคือสังคมของประเทศเหล่านี้ได้เน้นความสำคัญของสิทธิของบุคคลว่ามีอยู่ควบคู่ไปกับหน้าที่ นอกจากนี้สภาพสังคมของไทยยังเน้นหน้าที่ของบุคคลหนึ่ง ๆ ที่มีอยู่ต่อประเทศหรือส่วนรวม ดังคำกล่าวที่ว่า "เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือประเทศชาติ" ดังนั้นจึงให้ความสำคัญอย่างสูงแก่ "ความมั่นคงแห่งชาติ" อันเป็นสิ่งที่กล่าวได้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติที่เกินกว่าจำเป็นย่อมจะริดรอนสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ดังปรากฏให้เห็นในระบอบการปกครองแบบเผด็จการ แม้ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2516 ได้เคยมีการให้ความสำคัญแก่สิทธิ เสรีภาพของประชาชนก็ตาม แต่ในที่สุดแล้วก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมของไทยไปจากเดิม

สิทธิ เสรีภาพของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของการนำมาสู่การควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ก็กล่าวก็คือ "สิทธิในชีวิต

ส่วนบุคคล” (right of privacy) นั้น กล่าวได้ว่าสิทธิดังกล่าวมาซึ่งยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างแจ่มชัดในกฎหมายของไทย ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสงสัยอยู่ว่าสิทธิดังกล่าวนี้ กฎหมายของไทย (5) จะให้การรับรอง เพียงใด แม้ว่าจะมีบทบัญญัติตามกฎหมาย เช่น ตามมาตรา 1337 ของประมวลกฎหมายและพยานรับรองคุ้มครองสิทธิของ เจ้าของของสิ่งหาริมทรัพย์ที่จะปลอดจากการใช้สิทธิของบุคคลอื่นอันทำให้เจ้าของของสิ่งหาริมทรัพย์เดือดร้อน เกินควร อันถือได้ว่าเป็นการรับรองคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนบุคคลของบุคคลอยู่บ้างก็ตาม ก็ยังถือว่าเป็นการรับรองคุ้มครองที่ยังไม่แจ่มชัดและจำกัดอยู่แต่ เฉพาะผู้ เป็น เจ้าของของสิ่งหาริมทรัพย์ เท่านั้น และนอกจากจะไม่ได้มีการรับรองที่แจ่มชัดแล้ว สิทธิในชีวิตส่วนบุคคลยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญจากสังคมของไทย เพราะเหตุที่สภาพของสังคมไทยไม่ได้ เน้นความสำคัญของสิทธิ เสรีภาพของบุคคลอีกด้วย

การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลในประเทศไทยในปัจจุบัน

หลังจากที่ได้มีการนำ เครื่องคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ในประเทศไทย เป็นครั้งแรกแล้ว ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำ เครื่องคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ในวงงานต่าง ๆ อย่างแพร่หลายทั้งในภาค รัฐและภาค เอกชน อาทิ เช่น ด้านสถิติ ด้านการศึกษา ด้านการแพทย์ ด้านการธนาคาร ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงการใช้คอมพิวเตอร์ดังกล่าวว่า ได้มีการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลหรือไม่อย่างไรดังนี้

ในภาครัฐบาล จากรายงานการสำรวจการมี การใช้คอมพิวเตอร์ในส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2528 ซึ่งให้ เห็นว่าจากหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ 200 แห่งที่ ส่งแบบสอบถามคืนมา ปรากฏว่ามีหน่วยงานจำนวน 103 แห่งหรือร้อยละ 51.5 มีคอมพิวเตอร์ ใช้เอง มีหน่วยงาน 36 แห่ง หรือร้อยละ 18 ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้เองแต่ได้ไปใช้บริการจาก หน่วยงานอื่นที่มีคอมพิวเตอร์และมีหน่วยงาน 61 แห่ง หรือร้อยละ 30.5 ยังไม่มีและไม่เคยใช้ คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลเลย โดยแยกเป็นหน่วยราชการร้อยละ 58.09 ที่มีคอมพิวเตอร์ ใช้เอง และร้อยละ 18.38 ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้เองแต่ไปใช้บริการจากหน่วยงานอื่น หน่วยงานรัฐ

(5)

แม้แต่ตามแนวคำพิพากษาของศาล ก็ยังถือว่า “สิทธิที่ยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายไทยก่อดังและคุ้มครอง จึงหาได้ชื่อว่า เป็นสิทธิตามกฎหมายไม่” ดังปรากฏตามคำพิพากษาฎีกา ที่ 837 / 2507 อันเป็นคดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

วิสาหกิจร้อยละ 37.50 ที่มีคอมพิวเตอร์ใช้เอง และร้อยละ 17.19 ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้เองแต่ใช้บริการจากหน่วยงานอื่น

หน่วยงานราชการที่สำคัญ ๆ ที่มีคอมพิวเตอร์ใช้เองนั้น ได้แก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ทบวงมหาวิทยาลัย กรมชลประทาน กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ และกรม เศรษฐกิจและการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น โดยทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐมีระบบคอมพิวเตอร์ไว้มากที่สุดและกระทรวงมหาดไทยรองลงมา

หน่วยงานรัฐวิสาหกิจสำคัญ ๆ ที่มีคอมพิวเตอร์ใช้เองนั้น ได้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนายกรัฐมนตรี , องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม , การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทย , ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง เป็นต้น

หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีคอมพิวเตอร์ดังกล่าวได้ใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนมากในงานด้านสถิติ คณิตศาสตร์และการวิจัย และงานในลำดับรองลงมาได้แก่งานประเภทระบบการคลัง ข้อมูลสถิติ หน่วยงานราชการใช้คอมพิวเตอร์ในงานด้านสถิติ คณิตศาสตร์และการวิจัยมากที่สุด และรัฐวิสาหกิจใช้คอมพิวเตอร์ในงานด้านบัญชีและการเงิน เป็นส่วนใหญ่ ในส่วนของหน่วยงานที่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์มาก่อน ร้อยละ 55.74 สนใจที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในงานประเภทจัดเก็บเอกสารมากที่สุด ร้อยละ 54.10 สนใจในงานประเภททะเบียน-ทำเนียบ (6)

ในการใช้คอมพิวเตอร์ของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจนั้น อย่างน้อยที่สุดในบางหน่วยได้มีการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับพนักงาน เจ้าหน้าที่ เงินเดือน ประวัติ ฯลฯ ของหน่วยงานนั้น ๆ เอาไว้ และในกรณีของรัฐวิสาหกิจ เช่นธนาคารก็ได้มีการเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับลูกค้าของตน ไว้โดยเครื่องคอมพิวเตอร์เช่นกัน

(6)

ดู รายงานภาคสมบูรณของการมี/การใช้คอมพิวเตอร์ในส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2528 , (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ตุลาคม 2528) ,

การใช้คอมพิวเตอร์ของหน่วยราชการที่น่าจะให้ความสนใจมากที่สุด ในขณะนี้ก็คือ การใช้คอมพิวเตอร์ของกระทรวงมหาดไทย ในโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ประวัติ และหลักการของโครงการ โดยสังเขปมีดังต่อไปนี้

ประวัติ

เพื่อประโยชน์ในด้านการตรวจสอบพิสูจน์ตัวบุคคล การนำข้อมูลประชากรมาใช้ ประโยชน์ การรักษาสีทธิของประชาชน รวมทั้งการ เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ในปี พ.ศ. 2519 กรมการปกครองจึงได้ริเริ่มโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนขึ้น เพื่อ แก้ไขปัญหาและปรับปรุงงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชนให้บังเกิดประโยชน์ ตามเป้าหมายมากที่สุด ต่อมาเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2524 ได้รื้อฟื้นและจัดทำโครงการอย่าง จริงจัง โดยได้มีการปรับปรุงโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนให้เหมาะสม รวมทั้งกำหนด แผนดำเนินงานโดยละเอียด เป็นแผนงาน 6 ปี (2526-2531) ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2525 โดยให้เริ่มดำเนินงานตามโครงการตั้งแต่วันที่ 2526 เป็นต้นไป

หลักการ

โครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชนถูกกำหนดขึ้น โดยมีหลักการที่จะจัดตั้งคลัง ข้อมูล เกี่ยวกับประวัติทางทะเบียนราษฎรของประชาชนทั่วประเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Central Computation Data Base) ไว้ที่สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พร้อมทั้งจัดตั้งระบบมาตรฐานกลางในการให้เลขประจำตัวประชาชนทั่วประเทศโดยประชาชนแต่ละคนจะมีเลขประจำตัวประชาชน เพียง เลข เดียวตั้งแต่เกิดจนตายไว้ใช้อ้างอิง และพิสูจน์ตัว บุคคลในการติดต่อต่องับทางราชการ นอกจากนี้ยัง เปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้ใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลกลาง เกี่ยวกับประวัติของประชาชนร่วมกันอย่างกว้างขวาง อันจะ เป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐบาลและขจัดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูลประชาชนด้วย ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้มีการจัดเก็บไว้โดยคลังข้อมูลกลางแล้ว จากการที่ได้จัดเก็บข้อมูล ทะเบียนประวัติของประชาชนทั่วประเทศไว้ในคลังข้อมูลกลางด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้วก็จะ สามารถประมวลข้อมูล เหล่านั้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออกมาใช้ประโยชน์ให้แก่หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น การตรวจสอบ พิสูจน์ ค้นหาและรับรองตัวบุคคล ของประชาชนคนใดคนหนึ่งได้ด้วยรวดเร็ว การทำบัตรประจำตัวประชาชนโดยอัตโนมัติ การออกรายงานทางด้านประชากร เพื่อการวางแผนทางด้านการศึกษา การพัฒนาและการ ป้องกันประเทศในด้านต่าง ๆ ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแน่นอน

ในขณะนี้ได้มีการวางระบบงานติดตั้งและทดสอบ เครื่องบันทึกข้อมูล เสร็จสิ้น เรียบร้อย แล้วตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2528 พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติการในปี 2528 ต่อไป

เป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการในช่วงต่อไป

การดำเนินการช่วงต่อไปของโครงการมีเป้าหมายพอสรุปได้ดังนี้

1. ขยายการดำเนินงานและการขอใช้บริการ สามารถจะทำได้มากกว่าที่แห่งเดียว จังหวัดและอำเภอต่าง ๆ สามารถ เรียกใช้ตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลของประชาชน และออกบัตรประจำตัวประชาชนได้ ณ จังหวัดและอำเภอนั้น ๆ
2. ขยายการใช้ข้อมูลให้แก่ส่วนราชการอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลทางทะเบียนประวัติ โดย เชื่อมโยงการขอใช้งานข้อมูลกลางตามระบบ ON-LINE
3. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลรายการประวัติของบุคคลที่จำเป็นและสามารถแลกเปลี่ยนได้ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
4. พิจารณาดำเนินการจัดเก็บข้อมูลรายการประวัติของบุคคลรายการอื่น ๆ ที่ยังไม่มีหน่วยงานใด ๆ ดำเนินการจัดเก็บและพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีประโยชน์และความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บ

นอกจากโครงการข้างต้นนี้แล้ว โครงการที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือการนำเอาเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ เพื่อ เป็น เครื่องมือช่วย เหลือด้านข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับ ประเด็นข้อกฎหมาย และคำพิพากษาของศาลที่แล้วมาแก่ผู้พิพากษา นักกฎหมายและนักศึกษาด้านกฎหมาย ตามโครงการ 5 ปี (1982 - 1986) ซึ่งในส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลข่าวสารจะมีการ เก็บบันทึกข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคล (Personnel Information System) อัน เป็นระบบบันทึกข่าวสารเกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่ของศาล เองอีกด้วย

อนึ่งนอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ พึงสัง เกตว่าทะเบียนประวัติอาชญากรของกรมตำรวจ ปัจจุบันได้มีการดำเนินการจัดเก็บด้วยคอมพิวเตอร์ เช่นกัน

(7)

ดู คู่มือปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรสำหรับผู้ประสานงานตามโครงการจัดทำ เลขประจำตัวประชาชน ระดับจังหวัด พ.ศ. 2528 , หน้า 1 - 9

ภาค เอกชน ในภาค เอกชนของประเทศไทยในปัจจุบันนี้การจัด เก็บบันทึกข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลโดยมาก จะเป็นไปในรูปของประวัติ , เงิน เดือน ฯลฯ ของพนักงานของหน่วยงานในภาค เอกชนและมีการใช้ เฉพาะภาคในหน่วยงานนั้น ๆ เอง อย่างไรก็ตามจากการ สอดถามของผู้เขียนพบว่าในภาคงานด้านการธนาคาร นอกจากจะ เก็บบัญชีด้านการเงินของลูกค้ำ ด้วยระบบคอมพิวเตอร์แล้ว ยังได้มีการริ เริ่มจัด เก็บประวัติทางการ เงินของลูกค้ำ เพื่อประโยชน์ ในด้านพิจารณาให้สิน เชื่ออีกด้วย เช่นหน่วยข้อมูล เครดิตกลางของธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น และ ธนาคารกสิกรไทยก็มีโครงการที่จะจัด เก็บประวัติทางการ เงินของลูกค้ำ เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ใน ขณะนี้การใช้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับประวัติทางการ เงินของลูกค้ำยังเป็นไป เฉพาะภายในธนาคาร หนึ่ง ๆ เท่านั้น ยังไม่ได้มีการ เชื่อมโยงระบบการจัด เก็บข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ ระหว่างธนาคารต่าง ๆ เพื่อใช้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวร่วมกัน แต่ในอนาคตก็อาจเป็นไปได้ที่จะ มีการใช้ข้อมูลข่าวสาร เช่นว่านี้ร่วมกัน

ข้อสรุป เบื้องต้น

จากสภาพสังคมของไทยในปัจจุบัน และการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัด เก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคลในประเทศไทยในปัจจุบันแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าถ้าหากจะพิจารณาจาก สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันแล้ว ยังไม่มีความ เหมาะสมจะมีกฎหมายชี้แจง ควบคุมการใช้ข้อมูล ข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งยังไม่มีการ เล็ง เห็นปัญหาและความสำคัญของปัญหาในเรื่องนี้ แต่จากการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัด เก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอัน เกี่ยวกับบุคคลแล้ว เห็นได้ว่า สภาพการณ์ที่นำไปสู่การควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ในหลายประเทศได้ เริ่มก่อตัวขึ้นแล้ว โดยเฉพาะในภาคของรัฐบาลในโครงการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน อันมี เป้าหมายต่อไปที่จะ เก็บรักษาประวัติ ฯลฯ ของประชาชนไว้ด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ แม้ จะดู เสมือนว่ามีประโยชน์อย่างใหญ่หลวงก็ตาม แต่ที่ว่าแฝงไว้ซึ่งการคุกคามต่อสิทธิ เสรีภาพของ ประชาชน เช่นกันและอาจนำไปสู่รูปแบบการปกครองของรัฐแบบ เผด็จการที่ เรียกว่า รัฐตำรวจ (Police State) ได้อีกด้วย

ปัญหาอัน เกี่ยวด้วยการควบคุม

การที่จะควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์นั้น นอกจากปัญหาต่าง ๆ ใน ด้านบทบัญญัติของกฎหมาย ประสิทธิภาพในการบังคับการให้ เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ปัญหาอีก ประการหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ ปัญหาทางด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้ เป็นไป

ตามกฎหมายในเรื่องนี้ ดังปรากฏตามรายงานที่เสนอต่อประธานาธิบดีคาร์เตอร์ ปี 1979⁽⁸⁾ ว่าในปี 1978 หน่วยงานของรัฐได้เสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เพื่อแจ้งให้ประชาชนทราบถึงควมมีอยู่และลักษณะของระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร ตามที่ Privacy Act 1974 ได้กำหนดไว้ ลงใน Federal Register อันเป็นการตีพิมพ์ใน เรื่อง เดิมที่เคยได้ตีพิมพ์ในประกาศทางราชการ ในปี ก่อน ๆ และ เพิ่มหรือเปลี่ยนแปลง เนื้อหาบางอย่างเท่านั้น ประกาศในเรื่องนี้มีควมหนาเกินกว่า 3,000 หน้า และเสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ประมาณ 750,000 ถึง 1,000,000 เหรียญสหรัฐ (ในที่สุดจึงได้มีการแก้ไข Privacy Act ในปี ค.ศ. 1982 เพื่อให้มีการตีพิมพ์เฉพาะ ส่วนที่มีการแก้ไข เพิ่ม เดิมหรือมีการจัดตั้งระบบจัดเก็บข้อมูลข่าวสารขึ้นใหม่เท่านั้น) มีคำร้องขอ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้นจากเดิม 699,328 ไปเป็น 748,663 คำร้องขอ เพิ่มขึ้น 48,000 คำร้องขอ นอกจากนี้หน่วยงานส่วนใหญ่รายงานต่อไปว่าข้อกำหนดของกฎหมายที่ให้ เก็บการเปิดเผยบันทึกข่าวสารครั้งก่อน ๆ ไว้ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงและเป็นภาระแก่หน่วยงาน ทั้งมีผู้ขอ ตรวจสอบบันทึกดังกล่าวน้อยมาก การร้องขอแก้ไข เพิ่ม เดิมข้อมูลข่าวสาร เมื่อเทียบกับจำนวนคำร้องขอ เข้าสู่ข้อมูลข่าวสารแล้วมีจำนวนค่อนข้างต่ำ

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารจะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่น้อย ดังนั้นหากจะมีการตรากฎหมายขึ้นให้ควบคุมการใช้ข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ในลักษณะเดียวกับกฎหมายในเรื่องนี้ของต่างประเทศแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านงบประมาณของประเทศไทยซึ่ง เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ไม่น้อย

ข้อสรุป

สำหรับผู้เขียนแล้วในเรื่องมีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ หรือไม่ที่จะตรากฎหมายขึ้นเพื่อใช้ควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารโดย เครื่องคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าเนื่องจากโดยสภาพของสังคมไทยยังไม่มีควมพร้อม ประกอบกับค่าใช้จ่ายที่จะต้อง

(8) ดู The Fourth Annual Report of Executive branch activities covered by the Privacy Act of 1974, P. 3-4 , 14-19

(9) จากประสบการณ์ที่ผ่านมาก็ยังพบว่า การตีพิมพ์ดังกล่าวใน Federal Register ไม่ได้มีผลตามสมควรที่จะกระตุ้นให้มหาชนมีความสนใจในเรื่องนี้ และ เหตุผลประการหนึ่งก็คือ Federal Register มีผู้ที่เข้าถึงและให้ความสนใจเพียงแต่บุคคลบางอาชีพกลุ่ม เล็ก ๆ เท่านั้น

ใช้ในการควบคุมหรือปฏิบัติการตามกฎหมาย ดังนั้นในระยะนี้จึงไม่มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ที่จะตรากฎหมายขึ้น เพื่อให้ควบคุมในเรื่องนี้ให้มีระดับการรับรองคุ้มครอง เช่นเดียวกับต่างประเทศ แต่โดยสภาพของปัญหาที่เริ่มจะมีการก่อตัวขึ้นในประเทศไทยแล้ว ก็ควรที่จะมีการดำเนินการใด ๆ ในขั้นต้น เพื่อเป็นการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรจะมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ควรจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อทำหน้าที่ศึกษาถึงปัญหาในเรื่องนี้ เพื่อพิจารณาว่าควรจะวางมาตรการใด ๆ ในขั้นนี้หรือไม่เพียงใด

2. ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าควรมีกฎหมายควบคุมในเรื่องนี้ ก็ควรที่จะได้พิจารณาปรับสภาพของกฎหมายให้เข้ากับสภาพสังคมของไทย เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านค่าใช้จ่าย เป็นต้น

อย่างไรก็ดีโดยความเห็นของผู้เขียนแล้ว เห็นว่า อย่างน้อยที่สุดควรที่จะได้มีการจัดเตรียมเพื่อการควบคุมการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดให้หน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ประสงค์จะใช้คอมพิวเตอร์จัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลจะต้องแจ้งให้คณะกรรมการพิเศษที่ตั้งขึ้น โดยมีรายละเอียดในลักษณะที่แน่นอนเท่าเทียมกันกับการแจ้งให้ทราบตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เพื่อที่จะได้ทราบจำนวนที่แน่นอนของหน่วยงานที่มีการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วยคอมพิวเตอร์ สำหรับนำไปใช้ประกอบการพิจารณาออกกฎหมาย เพื่อให้ควบคุมในเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต

บทส่งท้าย

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขออภัยว่า ผู้เขียนประสงค์ที่จะให้เห็นความสำคัญของปัญหาและควบคุมอันตรายอันอาจจะเพิ่มมากขึ้นอันสืบเนื่องมาจากการใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคล โดยที่อันตรายเช่นว่านี้มีอยู่แล้วก่อนหน้านี้ในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลด้วยมือ แต่การนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลข่าวสารอันเกี่ยวกับบุคคลอันทำให้การจัดเก็บและใช้เป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ฯลฯ ดังนั้นจึงทำให้อันตรายดังกล่าวนี้อาจเพิ่มมากขึ้น และผู้เขียนมิได้ประสงค์จะห้ามการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในเรื่องดังกล่าวนี้ แต่เพียงต้องการให้การดำเนินการในเรื่องนี้เป็นไปอย่างเหมาะสมเท่านั้น.